

PLATFORMY INTERNETOWE A PRAWO AUTORSKIE

Bez platform internetowych korzystanie z internetu byłoby niemożliwe - to dzięki nim wyszukujemy informacje, robimy zakupy, kontaktujemy się ze znajomymi. Platformy umożliwiają rozwój innowacyjnej gospodarki i społeczeństwa opartego na wiedzy. Aby optymalnie wykorzystać ten potencjał, konieczne jest zachowanie równowagi między prawami trzech kluczowych grup interesariuszy : użytkownikami, twórcami i pośrednikami (platformami). Postulujemy więc, by:

- w dyskusji nt. regulacji platform brać pod uwagę interesy wszystkich interesariuszy;
- utrzymać status, w którym platformy internetowe nie ponoszą odpowiedzialności redakcyjnej za publikowane przez użytkowników treści;
- nie wprowadzać dodatkowych obowiązków monitorowania treści przez platformy;
- Wprowadzić do polskiego prawa mechanizm sprzeciwu w procedurze *notice and take down*;
- tworzyć precyzyjne ramy umożliwiające samoregulację platform;
- ewentualne zmiany prawa odnosiły się jedynie do wyrażnie określonych problemów związanych z konkretnym typem platform internetowych.

1. Dlaczego to zagadnienie jest ważne?

Sposób korzystania z internetu ciągle się zmienia - zatarciu uległa granica pomiędzy twórcami i odbiorcami. Stało się to możliwe dzięki takim serwisom internetowym jak np.:

- wyszukiwarki internetowe (Google, Yahoo, Bing);
- media społecznościowe (Facebook, Twitter, LinkedIn);
- platformy handlu elektronicznego (Allegro, Ebay);
- sklepy z aplikacjami (AppStore, Google Play, MicrosoftStore);
- serwisy video (YouTube, Vimeo, Dailymotion).

Korzystający z tych serwisów mogą być jednocześnie twórcami i odbiorcami treści.

Serwisy te odgrywają też coraz ważniejszą rolę w życiu gospodarczym i społecznym. Umożliwiają też powstawanie nowych modeli biznesowych. Możliwość prostego łączenia użytkowników (np. dostawców i klientów) bez względu na ich lokalizację, pozwala funkcjonować wielu firmom, które w analogowym świecie nie mogłyby dotrzeć do klientów. Nie można również zapominać o społecznym aspekcie funkcjonowania takich serwisów, które ułatwiają dostęp do wiedzy i tym samym zwiększają zaangażowanie obywateli w procesy demokratyczne.

2. Czym są platformy?

Platformy internetowe umożliwiają wzajemne interakcje użytkowników internetu, zazwyczaj w celu wymiany bądź sprzedaży usług, treści czy produktów. Modele biznesowe przybierają różne formy. Platformami są między innymi serwisy wymienione powyżej (punkt 1), ale również:

- platformy audio-video (n.p. Deezer, Spotify, Netflix, Canal Play);
- platformy "sharing economy" (AirBnB, Uber, BlaBlaCar, Ulule, Crowdcube);
- platformy hazardowe (Steam);
- platformy o charakterze niekomercyjnym i społecznym (Wikipedia).

W debacie publicznej pojęcie platform internetowych i pośredników internetowych używane jest wymiennie dla opisu mechanizmów ich funkcjonowania.

3. Diagnoza - wyzwania związane z kwestią regulacji platform z perspektywy prawn-autorskiej

W dyskusji publicznej coraz częściej pojawia się coraz częściej temat naruszeń prawa autorskiego z wykorzystaniem platform - np. rozpowszechnianie utworów bez zgody twórców. Dlatego też rola platform jest kluczowa w systemie egzekwowania prawa autorskiego. Zgodnie z dyrektywą 2000/31/WE o handlu elektronicznym (art. 12-15), platformy nie ponoszą odpowiedzialności za takie naruszenia, dopóki ich działalność jest czysto techniczna, automatyczna i bierna (tzw. mechanizm *safe harbor*) - pod warunkiem, że zablokują dostęp po uzyskaniu zgłoszenia o nielegalnych treściach (tzw. procedura *notice and take down*).

Regulacja środowiska platform internetowych jest jednym z głównych tematów strategii Jednolitego Rynku Cyfrowego. Śledząc dyskurs społeczny i polityczny dotyczący zagadnienia platform internetowych można zidentyfikować następujące wyzwania:

- **Brak pewności prawnej.** Rozbieżne przepisy krajowe lub nawet lokalne odnoszące się do platform internetowych są źródłem niepewności prawnej i stanowią przeszkodę w pełnej integracji rynku cyfrowego.
- **Value gap.** Od pewnego czasu środowisko twórców podnosi argument, że nowe formy dystrybucji treści w internecie rzekomo prowadzą do niesprawiedliwego podziału dochodów pomiędzy platformy a twórców.
- **Definicja pojęcia “platformy internetowe”.** Na rynku funkcjonuje wiele rodzajów platform, a każdy z nich ma swoją specyfikę wymagającą indywidualnego podejścia regulacyjnego. Dodatkowo katalog ten ulega dynamicznym zmianom ze względu na szybko zachodzące zmiany w środowisku internetowym. Dlatego też stworzenie takiego katalogu, choć pożądane z punktu widzenia tworzenia polityk publicznych, jest zadaniem niezwykle trudnym.
- **Odpowiedzialność za treści zamieszczane na platformach.** Trwa dyskusja, czy obecnie funkcjonujący model wyłączenia odpowiedzialności platform (tzw. *safe harbor*) przewidziany w dyrektywie o handlu elektronicznym jest wystarczający i w równy sposób chroni interesy podmiotów korzystających z platform¹.

4. Rekomendacje

Biorąc pod uwagę opisane powyżej charakterystykę i rolę, którą pełnią platformy rekomendujemy:

1. **Uznanie, jako podstawowej zasady minimalizacji regulacji** - czyli wprowadzania regulacji jedynie tam, gdzie jest to absolutnie konieczne. Ze względu

¹ Z analizy odpowiedzi nadesłanych w ramach konsultacji publicznych prowadzonych przez Komisję Europejską wynika, że przeważająca większość użytkowników indywidualnych, podmiotów wprowadzających treści i pośredników uważa, że system odpowiedzialności jest dostosowany do potrzeb. Respondenci, którzy są niezadowoleni z obecnego systemu (posiadacze praw, ich stowarzyszenia oraz powiadamiający) uznają go za niewystarczająco jasny lub nie dość dobrze stosowany, postulując obowiązek *duty of care* - czyli podejmowania wszelkich starań (w tym monitorowania treści) aby nie dopuścić do zamieszczania nielegalnych treści na platformach.

na specyfikę platform, oraz szybko zmieniający się charakter komunikacji, prawo nie zawsze jest najodpowiedniejszą formą regulacji platform. Dlatego Państwo powinno wyznaczać ramy funkcjonowania platform i ochrony praw użytkowników (np. dotyczące prywatności), zostawiając wypracowanie konkretnych modeli implementacji tych założeń poprzez mechanizm samoregulacji.

2. **Zachowanie równowagi praw różnych grup interesariuszy.** Należy pamiętać, że w przepływie treści w internecie biorą udział trzy grupy: twórcy, użytkownicy i platformy. Dlatego też myśląc o regulacji platform należy wziąć pod uwagę interesy każdej z nich, a dyskutując o konkretnych platformach nie należy kierować się ich wielkością czy pozycją na rynku, a rolą jaką pełnią. Jesteśmy przeciwni wprowadzaniu dodatkowych regulacji nakładających obowiązki na pośredników internetowych czy zwiększających zakres narzędzi właścicieli praw, o ile nie będzie się to łączyć ze zwiększeniem korzyści dla uczestników rynku (np. zwiększenie zakresu dozwolonego użytku, ochrona tzw. domeny publicznej).
3. **Zachowanie obowiązującego zakresu odpowiedzialności pośredników.** Różnice w funkcjonowaniu tradycyjnych mediów i internetu są nie do pogodzenia i dlatego stosowanie tożsamyh przepisów do tych dwóch odmiennych modeli medialnych budzi poważne wątpliwości. Istotą przewagi internetu nad innymi mediami jest swoboda użytkowników w tworzeniu treści, a nie tylko jej konsumpcji, wprowadzenie uprzedniej kontroli redakcyjnej tę przewagę zniweluje. Złym pomysłem jest wprowadzenie dodatkowego obowiązku staranności (*duty of care*). Takie rozwiązania doprowadziłyby do niepewności prawnej i zmiany charakteru komunikacji internetowej.
4. **Mechanizm sprzeciwu.** W Polsce (ale także w wielu innych państwach UE) praktycznie nie funkcjonuje mechanizm sprzeciwu (*counter-notice*) w ramach zgłaszanych masowo i automatycznie żądań usunięcia nielegalnych treści. Mechanizm ten umożliwia zgłoszenie sprzeciwu przez użytkowników, którzy zamieścili rzekomo nielegalne treści. Ta regulacja jest jedynym gwarantem ochrony praw użytkowników internetu oraz narzędzi i usług oferowanych w sieci, dlatego tak ważne jest aby mechanizm ten sprawnie działał.

5. Materiały Centrum Cyfrowego

1. Raport Centrum Cyfrowego "[Przyszłość internetu. Zarządzanie, neutralność i wolność słowa w sieci](http://centrumcyfrowe.pl/wp-content/uploads/2013/07/Przyszlosc-internetu-2013.pdf)"².

² <http://centrumcyfrowe.pl/wp-content/uploads/2013/07/Przyszlosc-internetu-2013.pdf>.

2. [Stanowisko Centrum Cyfrowego](#) z 7 lipca 2016 dotyczące komunikatu Komisji Europejskiej w sprawie platform internetowych³.
3. [Stanowisko Centrum Cyfrowego](#) z 2 października 2015 w konsultacjach Komisji Europejskiej dotyczących europejskiego rynku mediów audiowizualnych⁴.
4. [Stanowisko Centrum Cyfrowego](#) z 4 listopada 2015 w konsultacjach dotyczących otoczenia regulacyjnego platform i pośredników internetowych⁵.

6. Materiały zewnętrzne

1. [Raport OECD](#) „The role of internet intermediaries in advancing public policy objectives, 2011⁶.
2. [Analiza](#) „Benefits of online platforms”, Oxera 2015⁷.
3. [Analiza](#) „The Limited Liability of Internet Intermediaries In the EU”, iLINC⁸.
4. La Quadrature du Net – [propozycja](#)⁹ dotycząca procedury notice and take down. LQDN PROPOSAL FOR “NOTICE AND ACTION” PROCEDURE
5. [Raport](#) na zlecenie Komisji Europejskiej „Legal analysis of a Single Market for the Information Society, Liability of online intermediaries”, 2009¹⁰.
6. [Manila Principles on Intermediary Liability](#)¹¹.
7. Komunikat <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2014/PL/1-2014-442-PL-F1-1.PDF> Komisji Europejskiej „Ku gospodarce opartej na danych”, COM(2014) 442 final¹².

³ <http://centrumcyfrowe.pl/stanowisko-centrum-cyfrowego-dotyczace-komunikatu-komisji-europejskiej-w-sprawie-platform-internetowych/>.

⁴ <http://centrumcyfrowe.pl/stanowisko-centrum-cyfrowego-w-konsultacjach-komisji-europejskiej-dotyczacych-europejskiego-ryнку-mediów-audiowizualnych/>.

⁵ <http://centrumcyfrowe.pl/stanowisko-centrum-cyfrowego-w-sprawie-w-konsultacjach-dotyczacych-otoczenia-regulacyjnego-platform-i-posrednikow-internetowych/>.

⁶ <http://www.oecd.org/internet/ieconomy/48685066.pdf>.

⁷ [http://www.oxera.com/getmedia/84df70f3-8fe0-4ad1-b4ba-d235ee50cb30/The-benefits-of-online-platforms-main-findings-\(October-2015\).pdf.aspx?ext=.pdf](http://www.oxera.com/getmedia/84df70f3-8fe0-4ad1-b4ba-d235ee50cb30/The-benefits-of-online-platforms-main-findings-(October-2015).pdf.aspx?ext=.pdf).

⁸ <http://www.ilincnetwork.eu/wp-content/uploads/2015/08/3-LB-The-Limited-Liability-of-Internet-Intermediaries-in-the-EU-Update.docx.pdf>.

⁹ http://www.laquadrature.net/files/LQDN_Procedure_Notice_&_Action.pdf.

¹⁰ <file:///Users/nataliamileszyk/Downloads/Singlemarket-legalanalysis.pdf>.

¹¹ <https://www.manilaprinciples.org/>.

¹² <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2014/PL/1-2014-442-PL-F1-1.PDF>.

Centrum Cyfrowe pracuje na rzecz zmiany społecznej wykorzystując potencjał technologii cyfrowych. Skupiamy się na edukacji i kulturze, promując otwartość: współpracę opartą na dzieleniu się zasobami i wiedzą. Przełączamy społeczeństwo na cyfrowe. www.centrumcyfrowe.pl

Publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa 4.0 Międzynarodowa pewne prawa zastrzeżone na rzecz Centrum Cyfrowego. Pełna treść licencji jest dostępna na stronie

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode.pl>.

Zezwala się na dowolne wykorzystywanie treści publikacji pod warunkiem wskazania autorstwa Centrum Cyfrowego oraz podania informacji o licencji.